

Az elrabolt tulajdon visszarablása

A kommunisták mindenütt a legkövetkezetesebb forradalmároknak hirdették magukat. Akként is törtek a hatalomra, amit (mint a kapitalista társadalmi rend esküdt ellenségei) csalással, puccsal, idegen fegyverek támogatásával ragadtak meg, és véres terrorral, diktatúrával fogadtattak el a megfélemlített tömegekkel. Hatalmukat később is a társadalmisított rettegésre, az intézményesített hazugságra építették — hitük szerint — sziklaszilárdra.

Fűthette őket a hatalom utáni vágy és a hatalmi mámor is, amely folyamatosan erősödhetett, hiszen évés közben jön meg az étvágy. Am ugyanakkor a bukástól való félelem is ösztönözhetett őket látványos sikerek mindenáron való kikényszerítésére. Bizonyos értelemben kényszerpályán mozogtak. Mint a sztalinizmus kreatúrái, feltétlen hűséggel és felelősséggel tartoztak Moszkvának. Függségük olyan mértékű volt, hogy a legszolgaiabb alkalmazkodás sem jelentett számukra teljes biztosítékot saját életük megóvásáért.

Valószínűleg mindegyiknél — más-más arányban

és mértékben — együtt hatottak ezek a mozgatóerők: a meggyőződés, a hatalmi vágy és a félelem. Az viszont bizonyos, hogy a gondjaikra bízott közösség iránti felelősségért lehetett a leggyengébb oldaluk. Az is kétségtelen, hogy alkalmatlanok voltak egy nemzet sorsának formálására.

A csúcsvezetők mellett ott buzgókodott a vezetők felsőbb szintű szolgálhata, míg lejjebb a középvezetők tömege nyüzsgött. Végül legalul voltak az alsó szintű vezetők, a vállalati, intézményi, a városi, községi párttitkárok és a kiemelt „szakkáderek”. Közös sajátosságuk volt, hogy a vezetői státusz erkölcsi kockázatait senkit sem zavartak. Az etikai mérce vagy netán az Istentől való félelem egyáltalán nem számított. Többé-kevésbé mindenki felfelé alkalmazkodott, míg lefelé taposott. És közben tünényes gyorsasággal szakadtak el a néptől, amelynek nevében uralkodtak.

A minisztert, a vezérezt, a megyei pártbizottság első titkárát, a vezérigazgatót éppúgy nem érdekelte az angyalföldi melósok ezernyi gondja-baja, mint a téveszselédek nyomorúsága. És mindennek eredményeként 1956-ban ismét „kítántorgott Amerikába” több mint 200 ezer magyar, noha a határon lötték őket, mint

a nyulakat! A kommunisták közben azt hazudták, hogy „a munkásosztály kezébe került a hatalom”, mely a „dolgozó parasztsággal testvéri szövetségben”, a „haladó értelmiség támogatásával” formálta úgymond „a fényes szocialista jövőt”...

Most merőben új helyzet alakult ki. Ugyebár azt tanultuk, hogy a tőkés társadalmi rend, amely a dolgozó nép kizsákmányolására épült, kártékony és pusztulásra érett. A kapitalizmusmal együtt pedig vesznie kell a fináncoligarchia, a monopolitőke, a burzsoázia minden rendű és rangú képviselőjének.

És mi történt? A kommunisták, miután rájöttek, hogy szakadékba vitték a szerkezet, amelyet már nem tudnak tovább irányítani, eldobták a gyepelőt! A kerekasztal-tárgyalásokon és küllönféle úton-módon bebiztosították magukat és gyorsan leugráltak a bakról. És most ők váltak az általuk szétvert burzsoázia talpraállításának élenjáró szakembereivé. Ők lettek a kommunistákból lett tőkés leendő hatalmának megalapozói. Ők, akik annak idején szocialista „köztulajdonba” vették a magántulajdont, most az öszszeharcsolt pénzükből a saját magántulajdonukká teszik ezt. Eddig is mindig belenyúltak a közösbbe, de „diszkrétén”, ám most a joghézagokat kihasználva, sze-

mermetlenül játszanak át milliárdokat saját zsebükbbe. A nagy vagyonok mindig akkor képződnek, amikor trónok és rendszerek omlanak össze! (A jelszó egyértelmű: ami a tied, az az enyém! Ami az enyém, ahhoz semmi közöd!)

Most a nagy történelmi átváltozás idején a volt kommunisták a politikai hatalmat is visszaszerezték átjátszott gazdasági hatalmuk mellé, már csak annak védelmében is.

Nekünk azonban tudnunk kell, hogy kik voltak ezek, a sorsunkat egyszer már tragikus módon megpecsételő egykori káderek. Ilyen-olyan eszmék elvetlen kiszolgálói, akik hatalmi éhségük kielégítése érdekében látványosan tönkretették az országot! Igazán érdekelne, vajon hogyan vélekednek róluk azok az egykori híveik, akiket az orruk-nál fogva vezettek sokáig. Rájöttek-e már, hogy a párt vezetői nekik is csak hazudtak, és ők csupán egy tévedhetetlennek hirdetett ideológia lelkes janicsárjai voltak?

Nem a tervgazdaság ostobaságát sírom vissza. A szocialista piacgazdaság és a polgári demokrácia híve vagyok. De a tőkefelhalmozás alapja a tisztességes vállalkozás, sikerének biztosítéka pedig a kockázatvállalás felelőssége, a hozzáértés, a szorgalom, a munka legyen, s ne a kommunisták

által „szocializált” köztulajdon visszarablása a mai ügyeskedő utódaik zsebébe. Akkor is a társadalmat fosztották ki, a munkásosztály, a pletáriátus érdekeire hivatkozva, s ma is lopnak, a köztulajdont fosztogatják, lehetőséget keresve a szabad rablógazdálkodáshoz. Igaza van Paizs Tibornak, amikor leírja, hogy a „rendszerváltozás” óta „A káderek, a ma szocialistákká vált MSZMP-vezetők egymás közt osztozkodtak, pillanatig sem gondolva a munkásságra, amelynek érdekeit oly fennen védelmezték. Ezt a magunk megrablását nevezzük mi most hatalomátmentésnek.”

Taál Márton
Budapest

Unokáink is nyögni fogják

Korunk embere leszokott az önálló gondolkodásról. Nem kell (nem is szabad?) önállóan gondolkodnia, csak a felsőbb utasításokat kell teljesítenie. Ha a parancsokat végrehajtotta, már eleget is tett kötelességének, semmi felelősség nem terheli.

A választás megdöbbenő baloldali előretörést hozott. Ezt a folyamatot meg kell állítani. Nem várhatjuk ölbe tett kézzel, hogy a történelem évtizedek, évszázadok alatt majd helyreigazítja a dolgokat.

Kürtösi Endre
Kerepestarcsa

HISTÓRIA

Kálló Ferenc kivégzése a budakeszi erdőben

II. 1944 szeptemberében, amikor az összegyűjtött egyenruhák, kézfegyverek és katonai igazolványok elérték a szükséges mennyiséget, tervbe vette a fegyveres akciógárdát, amit a 3. támponton, a budakeszi szanatórium (ma Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet) (Dr. Csutkay ezredes egységénél) akartak beépíteni, mert Budakeszin Dr. Csutkay István orvos alezredes lett a munkatársa, aki Dr. Horváth Miklós, Dr. Finta István, Dr. Ribiczey Sándor orvos századosokat vonta be a munkába. (A budakeszi szanatóriumon a volt József Főherceg Szanatóriumot kell érteni.) A betegszobában bújtatott ellenállók szekrényei, de még a matracok is fegyvereket rejtettek. Az illetékes hatóságoknak hamarosan feltűnt, hogy azokban a kórházakban, amelyek Kálló esperes hatáskörébe tartoznak, feltűnően lassan gyógyulnak a betegek. A nyilasoknak szemet szűrt, hogy az ápoltak zsidóként vonulnak be a kórházba, de leg-többje keresztény papirokkal hagyja el az intézményt. Kálló Ferenc, aki vallásra, világnézetre, nemzetiségre való tekintet nélkül minden beteget meglátogat, minden-

kiel személyes és bizalmas beszélgetést folytat, úgyis mint pap, úgyis mint származást igazoló bizottság elnöke, a háttérből csendesesen irányítja ezt az életmentő, ugyanakkor életveszélyes munkát. Szálasi 1944. október 15-i hatalomátvétele után Kállónak nemcsak munkája, de pusztá léte is veszélyben forog. Lépéseit már figyelik. Dr. Finta István a Reformátusok lapjában (1974. X. 17.) így emlékezik vissza Kállóra: „Az Alkotás utcai tisztikórház lelkipásztora volt, de hatásköre kiterjedt az összes budai katonai létesítményekre. Csak arra tudtam rávenni őt, hogyha sűrűsödnek a jelek körülötte, jöjjön ki Budakeszire, és elrejtjük. Közbejött október 15-ike, amikor a Budakeszi Katonai Szanatórium ágyait boldog emlékezetű Csutkay István parancsnok tudtával és hozzájárulásával, főleg Dr. Ribiczey Sándor, akkori orvos százados, a legénységi osztály vezetője hirtelenjében benépesítette a náluk ebédet felvételező zsidó munkaszolgálatosokkal, akiket tüdőbetegként kezelt tovább, s végül is sikerült is megmenteni őket. Falusi Ottó révén többször sürgettem Kállót a Budakeszi

való kijövetelre, amikor tudomást szereztünk a tömeges letartóztatásokról, Kálló Ferenc azzal hártotta el a biztonságot, hogy különböző ellenállási mozgalmak között fontos összekötő lévén nem hagyhatja el helyét ilyen időben.” Október 28-án este jöttek érte, amikor csengették, először azt mondták, haldokló beteghez kérik, Kálló kiszólt házvezetőjének, engedje be a látogatót, mert menni akart. De fegyverét elvették és közölték vele, hogy azonnal kihallgatásra kell mennie.

Részlet Dr. Kálló Aurél leveléből (1975. augusztus 6.) „Feri bátyám az ellenállási mozgalommal már a háború első éveiben kapcsolatba került. Kapcsolatban állt az antifasiszta érzelmű politikusokkal, katonai vezetőkkel. Így például Bajcsy-Zsilinszky Endrével, Dálnoki Miklós Bélával, Kiss János altábornaggal, Lázár ezredessel a testőrség parancsnokával. Bátyám a helyőrségi kórházban működött, az ellenállási csoport vezetője volt. Ennek a csoportnak egy illegális fegyveres alakulata is létezett, mely alakulatnak 1944. október 29-én kellett volna gyülekeznie Budakeszin. Erről árulás folytán a

nyilas vezetőség tudomást szerzett, és arról is, hogy a bátyám a csoport vezetője. Ezért vitték el őt lakásáról, ahol már napok óta lázas beteg fekiúdt. A Gestapo svábhegyi u. n. Melindaközpontjában vallatták, majd Budakeszi felé vitték az éjszaka folyamán, és a budakeszi szanatórium közelében az erdő mellett kiszállították a kocsiból (Szent Antal szobornál). Ekkor bátyám menekülni próbált, de hátulról több pisztolylövéssel leterítették és már a haldoklóba ismét belelőttek. Aztán érteiket elszedték, köpenyét lerángatva róla, azzal letakarták, hogy rablógyilkosság látszatát keltsék. Kiűrtett pénztárcáját melléje dobták. Amikor a bátyámat lakásáról elvitték, a szembelevő tisztikórházba (Királyhágó utca) éppen ügyeletet tartó orvos az ellenállás egyik tagja, nyomban értesítette a Budakeszin gyülekezni szándékozó csoportot, és így gyülekezést nem tartották meg Budakeszin. Ezek a részletek részint az ellenállási csoport még életben lévő tagjainak elmondása, részint a gyilkosok bírósági tárgyalásán elmondott vallomások alapján váltak ismertté. Megboldogult bátyám véres reverendá-

ját sokáig őrizték, végül is a Hadtörténeli Múzeumban kapott helyet. A Farkasréti temetőben van eltemetve.”

Kálló Ferenc gyilkosainak egyikét, Fehér Andrást felakasztották, a másik gyilkost, Horváth Gedeont életfogytiglanra ítélte a Népbíróság.

A sors érdekessége, hogy 1966-ban Kálló Ferenc unokaöccse lett Budakeszin plébános, (aki 1971-ben halt meg). Neve Perjés Béla, aki igen jól ismerte Kálló Ferenc életét és tragikus sorsát.

(Vége)
Herein Gyula

Móricz Zsigmond Leányfalun

Móricz életének talán legkedvesebb helyszíne Leányfalu volt. Kezdetben csak szabadidejét töltötte a községben, de a '30-as évek közepétől, 1936-tól végleg kiköltözött a fővárosból. A Nemzeti Színház 1909-ben mutatta be darabját, a Sári bírót, mely a következő évben kötetben is megjelent. Műve honoráriumból vette a leányfalui telket. Leánya, Móricz Virág életrajzából tudjuk, hogy a színész Rózsahegyvi Kálmán — a darab egyik szereplője — vitte el először Leányfalura. Rózsahegyinek kis nyaralója volt a faluban, és egyszer így szólt az írónak: „Zsigám, jöjjön ki Leányfaluba, gyönyörű hely, tiszta Svájc”. 1911 májusában történt mindez. Mikor sétáltak a községben, meglátott egy diófát: „Kie ez a fa? Ezt megvenném. (...) Három nap alatt megvette a nagy diófát kertestől — írta Móricz Virág, 1911. június 11-én kötötte meg a szerződést a tulajdonossal, a 2118 négyzetgölg telekért 7600 koronát fizetett. A házat a következő évben kezdte építtetni. Kicsiny épület volt ez, Móricz és családja csak a későbbi években bővítette emeletesre. Móricz büszke volt házára, egyik önéletrajzi jellegű írásában, az *Elfújta a szél a szöveget* címűben írta: „Nagyon büszke volt a telekvásárlásnál, s már látta a szép jövőt, hogy nagyszerű pincét épít borhással s elhatározta, hogy össze fogja vásárolni az egész hegyoldalt, amely abban az időben mind eladó volt.”

Pogány György